

Külföldi hírek,

Caravemle

EURÓPAI REGIONÁLIS SZPELEOLÓGIAI KONFERENCIA SZÓFIÁBAN

Az 1980. szeptember 22–28. között Szófiában megrendezett Európai Regionális Szpeleológiai Konferenciának azért volt nagyobb jelentősége, mint a nemzetközi barlangkutató konferenciáknak általában, mert a soron következő szpeleológiai kongresszus színhelyére, az Amerikai Egyesült Államokba a rendkívül nagy távolságból következően az igen nagy költségek miatt előrevárhatólag csak nagyon kevesen tudnak Európából kiutazni. Így Szófiában Európa jóformán valamennyi szpeleológiai szempontból számottevő országának szakemberei képviseltették magukat, közel kétszáz főnyi résztvevővel. Köztük volt a Nemzetközi Szpeleológiai Unió tiszteleti elnöke, elnöke, főtítkára és több titkára is.

A Magyarországról Szófiába érkezett barlangkutatók közül több mint húszan regisztrálták magukat a konferencia résztvevőiként, de jóval többen voltak ott a rendezvényeken, mert néhány magyar barlangkutató csoport úgy szervezte meg bulgáriai karsztos tanulmányútját, hogy annak során vagy annak befejezéséként a konferenciát is felkeresték.

A konferencia különböző szekcióiban hét magyar résztvevő tartott szakelőadást. Társulatunk tagjai közül *dr. Dénes György*: Barlang jelentésű bolgárszláv eredetű szavak a magyar nyelvben, *dr. Jakucs László*: A karsztok biológiai produktumok, *Rácz József*: Az európai denevérek nevezéktani problémái, *Székely Kinga*: Barlangi természetvédelem Magyarországon címmel tartott előadást, *Gáboros Miklós* pedig a *dr. Müller Pállal* és *dr. Sárváry Istvánnal* közösen készítette: A bányászat hatása a termális karsztforrásokra, valamint a *dr. Cser Ferenc*cel, *Maucha László*val és *Izápy Gábor*ral

közösen összeállított: Jósvafő környékének vízkémiai problémái című referátumokat terjesztette elő.

A konferencia tartama alatt ülést tartott a Nemzetközi Szpeleológiai Unió irodája (elnöksége), és ülést tartottak az Unió különböző bizottságai is. A magyar barlangkutatók számos bizottság munkájában vettek tevékenyen részt, többek között a karsztok fizikai kémiájával és a hidrogeológiával foglalkozó bizottság, a barlangi természetvédelmi, az oktatási, a dokumentációs, valamint a balesetmegelőzési, biztonsági és barlangi mentési bizottság ülésein is. Sor került a konferencia keretében technikai és barlangmentési bemutatókra, esténként pedig a különböző országok barlangkutatóinak tevékenységéről készült nagyszerű filmekben gyönyörködhetek a résztvevők.

A szocialista országok barlangkutató szervezeteinek képviselői a konferencia keretében tartott üléseiken szorosabb együttműködésben és Szófia székhellyel tevékenységüket koordináló iroda létesítésében állapodtak meg.

A konferencia előtt, alatt és után gyönyörű karsztos tanulmányutakat tehettek a résztvevők.

A Szófiában megrendezett Európai Regionális Szpeleológiai Konferencia jól oldotta meg feladatát, kitűnő lehetőséget nyújtott a tengerentúlon megrendezésre kerülő Nemzetközi Szpeleológiai Kongresszusra csak kis létszámban kijutó európai barlangkutatók szervezeti és szakmai találkozájára, kapcsolatépítésére és eredményeik széleskörű közzétételére. Ezzel a lehetőséggel a magyar barlangkutatók nemcsak nagy számban éltek, de a nemzetközi konferencián igen eredményesen is szerepeltek.

Dr. Dénes György

A konferencia elnöksége
(Hegedűs Gy. felv.)

NEMZETKÖZI BARLANGTERÁPIAI SZIMPÓZIUM OLASZORSZÁGBAN

Az 1978-ban Oberzeiringben tartott szimpózium határozata alapján 1980-ban Olaszországban tartotta szimpóziómát az UIS Barlangterápiai Bizottsága.

Az 1980. október 19–26. között tartott szimpóziomot rendkívül gondos és alapos előkészület előzte meg, amit elsősorban a Club Alpino Italiano nápolyi és firenzei barlangkutató csoportjainak, személy szerint Dr. Alfonso Picioccinak és Francó Utilinek köszönhetünk.

A szimpóziómat, illetve annak előadásait részben Monsummanóban, részben Montecatini Termében, részben Firenzében tartották kb. 40 résztvevővel.

A monsummanói Grotta Giusti azért érdekelhet bennünket különösen, mert Kossuth Lajos turini emigrációja alkalmával orvosa tanácsára felkereste ezt a barlangot, hogy ott magát gyógyítsa. Mednyánszky Sándorhoz 1871-ben írt levelében többek között azt írja „... nyolc napot töltöttem Monsummanóban, naponta egy-egy órát ülve abban a csodaszép Grottában. De az én átkozott csuszom tökéletesen el lett seperve, mondom: elseperve a szó szoros értelmében!”

Garibaldi és Verdi is felkereste ezt a barlangot, melynek tudományos kutatása, korszerű kiépítése és az orvosi ellenőrzése melletti rendszeres gyógykezelés csak az utóbbi évtizedekben indult meg. Újabban a barlang Olaszország egyik legkiemelkedőbb gyógyidegenforgalmi értéke.

A szimpóziómat alkalmából a Club Alpino Italiano 80 oldalas kiadványt jelentetett meg, melyben nemcsak a Grotta Giusti tudományos vizsgálatának eredményeivel foglalkozik, hanem egész Európa jelentősebb gyógybarlangjait, közöttük a Magyarországon találhatóakat is ismerteti, majd részletes bibliográfiát közöl a *Cindi—Piciocci—Utili* szerzőhármas.

A szimpóziómat résztvevői megtekintették a környék nevezetességeit, így Firenzét is, ahol a résztvevőket középkori toszkánai viseletbe öltöztetett harosnások fogadták. A polgármester üdvözlő szava után került megrendezésre az előadóülés első része. Az előadások zömmel az olasz, elsősorban a monsummanói barlangok kutatásával, gyógyhatásával foglalkoztak. De szépen szerepeltek előadásaikkal a magyar meghívottak is.

Dr. Kessler Hubert a Bizottság eddigi munkájának ismertetése után „Ionizációmérések a magyarországi barlangokban” címmel részletesen beszámolt a MEDICOR segítségével a hazai barlangokban végzett mérésekről, valamint különösen a Szemlő-hegyi-barlangban és a tapolcai Kórház-barlangban tapasztalt meglepően magas értékekről. Fejtette a gyógyászati szempontból igen kedvező nagy negatív ionizáció feltételezhető okát. Az előadáshoz

hozzászóló külföldi orvosok sajnálattal állapították meg, hogy náluk hasonló méréseket csak elvétve végeztek. Az előadás hatására az ennepetali Klutert-Höhle és a badgasteini gyógytárók vezetősége elhatározta, hogy hasonló, rendszeres méréseket náluk is beindítanak.

Dr. Horváth Tibor „A barlangterápia hatása a gyermekek idült légzőszervi megbetegedéseire” címen beszámolt a tapolcai Kórház-barlangban végzett kezelések eredményeiről és megállapította, hogy tapasztalata szerint az életkori speciális adottságok kapcsán a barlangterápia különösen jól beilleszthető gyermekek idült betegségeinek komplex kezelésébe.

Dr. Fodor István előadásában ismertette a barlangok csoportosítását humán-bioklimatológiai rendszerezés alapján. Eszerint megkülönböztet hidegérzetet, hűvösérzetet, komfort- és melegérzetet keltő barlangokat. Modelljének európai általánosítására is vállalkozott, felhívta a figyelmet arra, hogy a barlangklíma kutatásánál a szórványos mérések nem elégségesek.

Dr. Kordos László—Dr. Tardy János „A magyarországi szpeleoterápia, barlangklimatológiai és geomorfológiai feltételei” c. előadásukban áttekintették Magyarország lehetséges barlangi gyógyhelyeinek fejlesztési lehetőségét barlangjainak száma, mikroklímája, geomorfológiai adottsága, valamint természet- és gazdaságföldrajzi háttere alapján.

Csekő Árpád „Akusztikai hatások a szpeleoterápiában” c. előadásában megállapította, hogy a barlangkörnyezet mint gyógytényező akusztikai szempontból pihentető terápiás viszonyokat valósít meg. Az infrahangtartományban a barlangüregek Helmholtz-rezonátorként viselkednek, és a saját frekvencia a légzési izommunkát rezonancia esetén nagyon lecsökkenti. Előadásában számítási példákon és nomogrammokon mutatta be, hogy ezek a feltételek szokványos méretű barlangjainkban gyakran megvalósulnak.

Az október 25-én tartott záróülésem egyhangúan megállapították, hogy a szimpóziómat során jelentős újabb eredményekről számolhattak be, és minél szorosabbá kell tenni az orvosi- és barlangtani kutatók együttműködését. Szükségesnek vélték a barlangklimatológiai, különösen az ionizációval kapcsolatos rendszeres mérések folytatását nemcsak barlangokban, de mesterséges földalatti üregekben, bányákban is.

A legközelebbi szimpóziómatra vonatkozóan nem volt konkrét meghívás, ezért erről döntenem nem tudtak. Valószínű, hogy az 1982. évi szimpóziómat megrendezésére Magyarországon kerül sor.

Dr. Kessler Hubert

NEMZETKÖZI SZIMPÓZIUM POSTOJNÁN

A Postojnai-barlangban — amelyet akkor Adelsbergi-barlangnak neveztek — 1819-ben kezdődött meg a szervezett idegenforgalom. Ez is hozzájárult ahhoz, hogy ezt a barlangot és a környező mészkő-hegyvidék sajátos jelenségeit már a múlt században oly sokan megismerték, köztük a kor kiváló szakemberei is. Így lett ez a vidék a speleológia, a karszt-és barlangtudományok bölcsője.

A barlang idegenforgalmi megnyitásának 160. évfordulója alkalmából, 1979 októberében Postojnán szimpóziумot rendeztek a Postojnai-barlangnak a tudomány és a barlangi idegenforgalom területén világszerte játszott szerepéről. A meghívásos alapon szervezett konferencián Európa

valamennyi jelentősebb karsztvidékkel rendelkező országának szakemberei a tárgyhoz kapcsolódó referátumokkal szerepeltek. Magyarországról dr. Dénes György vett részt a nemzetközi szimpóziumon, és ott „Postojna és a magyar barlangkutatás” címen tartott német nyelvű előadást.

A szimpóziум résztvevői a konferencia ülésai között és után bejárták a Postojnai-barlang idegenforgalmi, ill. az idegenforgalom elől elzárt szakaszait és a környék számos más — Magyarországon kevésbé ismert — barlangját, valamint egyéb figyelemre méltó karsztjelenségeit is.

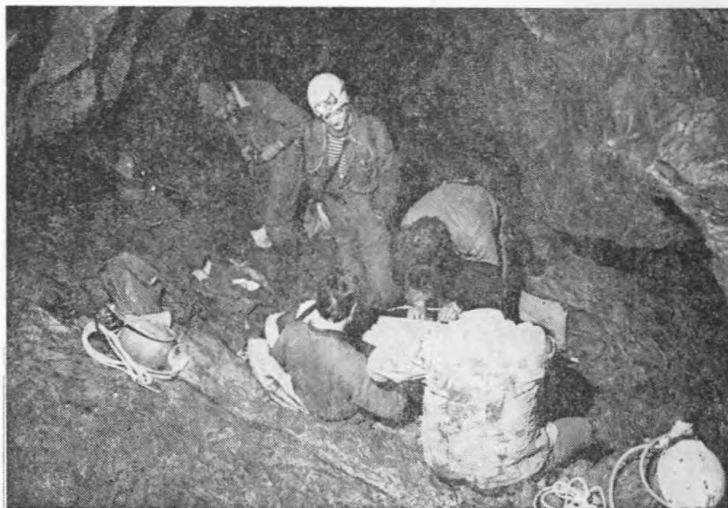
Dr. Dénes György

Expedíció a Höllochban

Földünk ez idő szerint harmadik legnagyobb barlangjába, a svájci Höllochba évről-évre expedíciókat szervez az Alfred Bögli professzor szakmai irányításával működő Hölloch-kutató Munkaközöség. Az 1980. december 26-tól 1981. január 1-ig tartó expedíción — a Hölloch-kutatók magyarországi látogatásának viszonzásaként — három magyar kutató is részt vett. Az egyhetes föld alatti expedíció résztvevői a több mint 140 km hosszú barlangóriás egymástól távol eső szakaszaiban ki-

épített bivakokban táboroztak, és feltáró, felmérő, valamint szakmai adatgyűjtő munkát végeztek. Az expedíció közel 2 kilométernyi újabb barlangjáratot tárt fel, ebből 1280 métert fel is térképeztek. Bögli professzor részvételével a barlangban dolgozó szakembercsoport fontos szakmai megfigyeléseket végzett, adatsorokat rögzített. A föld alatti expedíció végeztével a három magyar kutató egyhetes felszíni bejáráson vett részt.

Dr. Dénes Gy. — Lukács L. — Borka Zs.

Az expedíció tagjai pihenőt tartanak az egyik jellegzetes korróziós barlangágban (B. Fuchs fényképe)

Új idegenforgalmi barlang Romániában

1980 augusztusában a Bihar-hegység Ny-i oldalán Chiscau falu mellett megnyitották az idegenforgalom számára az 1975-ben feltárt Medve-barlangot (Pestera Ursilor).

A barlang bejárata 482 m tszf. magasságban nyílik a falu határában levő volt márványbánya területén felépített korszerű fogadóépületben. A barlang egy inaktív felső (488 m hosszú) és egy aktív

alsó (521 m hosszú) emeletből áll. Idegenforgalmi célokra a cseppkövekben dús felső emeletet építettek ki.

Az inaktív szakasz főágát képező Emil Rakovița-folyosó cseppkőképződményekben gazdag, impozáns termeket is magában foglaló járata a Medve-folyosóban és a Gyertya-folyosóban folytatódik, s vezet a felszínre. A körforgalom biztosítása érdekében a Medve-folyosón jutunk be a barlangba, míg a Gyertya-folyosón keresztül távozzunk.

A névadó barlangi medve — *Ursus spelaeus* — csontmaradványait eredeti lelőhelyén több helyen

tanulmányozhatjuk a Medve-folyosóban, az Emil Rakovița-folyosó végén pedig egy teljes csontvázat is kiállítottak.

A bejárat fölé épített fogadóépületben tablókön ismertetik meg a látogatókkal a terület földtani felépítését, a barlang feltárásának történetét és az ott folytatott gerinces őslénytani kutatások eredményeit.

A barlang Beiuș (Belényes) vagy Sudrigiu vasútállomásoktól közelíthető meg autóbusszal, vagy gépkocsival a 76 és a 763 számú országutakon.

Szablyár Péter

A VILÁG LEGMÉLYEBB BARLANGJA

1979 júliusában a Lyoni Vulkán Barlangkutató Csoport megtalálta a régóta ismert *Gouffre Jean Bernard* és a B-21 számú barlang közötti összeköttetést. Az összekapcsolás révén a barlang 1398 m mélységet ért el, mellyel a világ legmélyebb barlangja lett.

A Gouffre Jean Bernard az Alpok területén fekszik, Samoens helység közelében, 40 km-re nyugatra Chamonieux-től. Jelenleg a barlangnak öt bejárata ismert, legmagasabban — 2210 m tszf. magasságban — a B-21, legalacsonyabban — 1860 m tszf. magasságban — a V-4 fekszik. A barlang a terület legnagyobb hidrográfiai rendszere, ezért teljes mélységében csak a téli időszakban járható be. Nyáron a barlang alsó szakaszán hatalmas folyók teszik lehetetlenné a közlekedést. A felső részen pedig két időszakos szifon zárja el a mélyebb szakaszokba való lejutást. A barlang fő járata 12 km hosszú, nagyon nehezen járható, komoly technikai felkészültséget és eszközt igényel. Kb. 100 függőleges akna, kürtő — néhány métertől 140 m mélységig —, számos nehéz átmászás, meander, folyó, vízesés és vastag sár nehezíti a barlangkutatók útját, de azért található a barlangban cseppkődiszes vízszintes szakasz is. A barlang teljes vertikális bejárását a nehéz mászásokon túl a nagy mennyiségű víz is akadályozza.

A lengyel barlangkutatók 1976 óta próbáltak engedélyt kapni a barlang bejárására, de erre csak 1980-ban került sor. A Lengyel Alpin Szövetség által szervezett 12 fős expedíció tagjai vonattal, illetve a felszerelést szállító teherautóval 1980. február 2-án érkeztek a helyszínre. Az első napok a felszerelés 1530 m tszf. magasságba való felszállításával (Folly turistaház), illetve a hóval vastagon borított B-21 és V-4 bejáratok megkeresésével telt. Köszönve az 1978–79. évi nyári felszíni terepbejárásoknak és fényképeknek, sikerrel azonosították a bejáratok helyét, amit azután a vastag hótakaró alól kellett kiásni. A barlang két bejáratánál sátrakat állítottak fel, teljes bivakfelszereléssel, valamint a lavinaveszélyes útvonalat — a turistaház és a bejárat között — jelzéssel látták el. A barlang bejárása február 18-án kezdődött meg. Az első

háromfős csapat a B-21 bejáraton keresztül leszállva a V-4-ig beszerelte a felszerelést. A második csoport a V-4 közelében bivakot állított fel, a harmadik négyfős csoport 901 m mélységben bivakhelyet alakított ki, és kiépítette a barlangot 1000 m mélységig.

A barlang teljes bejárása február 21-én kezdődött meg a B-21 bejáraton keresztül. A 901 m mélységben levő bivakhelyet a kutatók 12 órás ereszkedéssel érték el, majd alvás után február 23-án az 1398 m mélységben található szifonnál helyezték el a fehérpiros lengyel zászlót. Visszatérőben a csapat ismét a bivakban aludt, majd 77 órás barlangi mászás után a B-21 bejáraton keresztül jutott ismét a felszínre.

A második csapat ugyanezt az utat 74 óra alatt tette meg, köztük Ewa Wójczyk, aki ezen teljesítményével felállította a női barlangjárás világrekordját. A harmadik csapat 78 órát töltött a barlangban, és a kimenetelkor a barlang felső szakaszát kiszerezte. A negyedik csapat a V-4-es bejáraton keresztül jutott le a barlang végpontjára, és visszafele ezen szakasz beépített felszerelését hozta a felszínre.

A lengyel csapattal egyidőben hétfős francia barlangkutató csapat merülést készített elő a barlang végpontját jelentő szifonnál. P. Penez 40 m hosszú szifon átúszásával újabb szakaszt tárt fel, melynek eredményeként a barlang 1410 m mélységet érte el, megerősítve első helyét a ranglistán.

A barlangkutatók a barlang mélységének növelése mellett új rekordokat állítottak fel a barlangkutatás területén:

1. először lengyel barlangkutatók járták be a világ legmélyebb barlangját úgy, hogy a barlangba a legmagasabban fekvő bejáraton keresztül jutottak be, haladtak a legmélyebb pontig, s ugyanezt az utat megtéve a legmagasabban fekvő bejáraton jutottak a felszínre.

2. A világ legmélyebb barlangjában ezt az utat mint nő először lengyel nő tette meg.

3. A barlang továbbtárását a világon legmélyebben fekvő barlangi szifon átúszásával hajtották végre.

Ryszard Knapczyk — Sz. K.